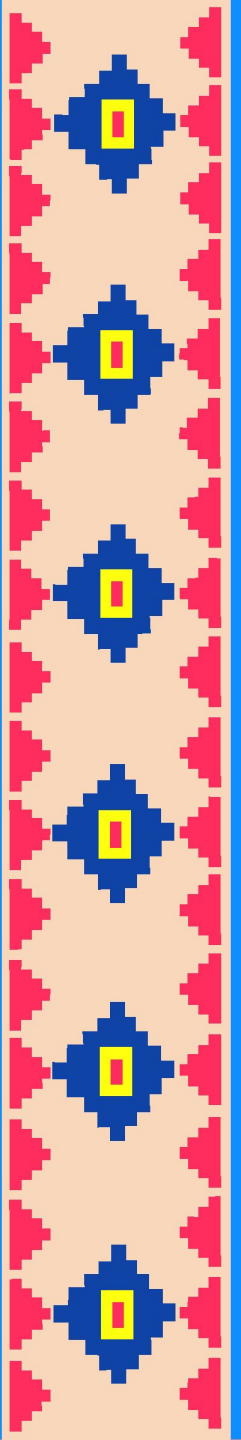
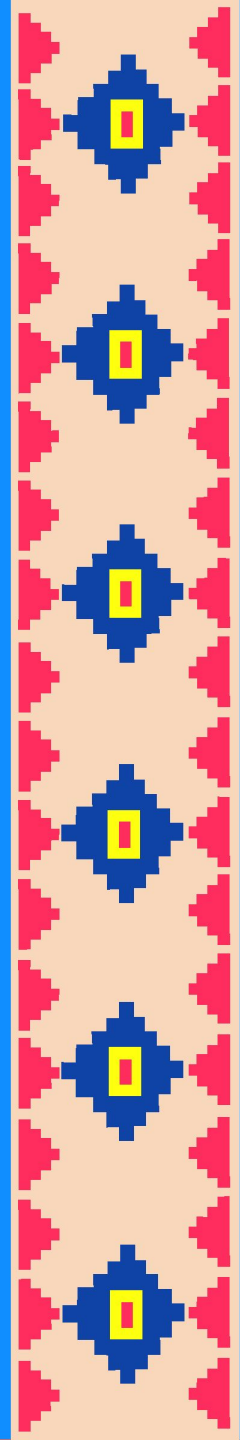

Еристика як
мистецтво
суперечки.
Етика
полемічної
майстерності

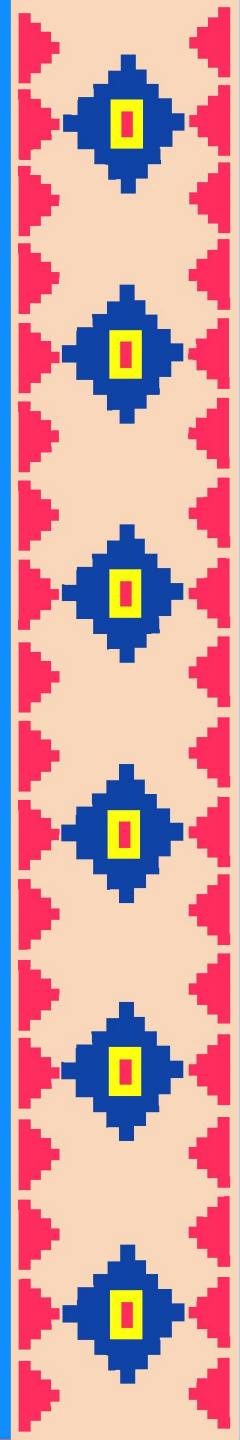
Треба говорити ГОЛОСНО,
щоб тебе почули.

Треба говорити ТИХО,
щоб тебе послухали

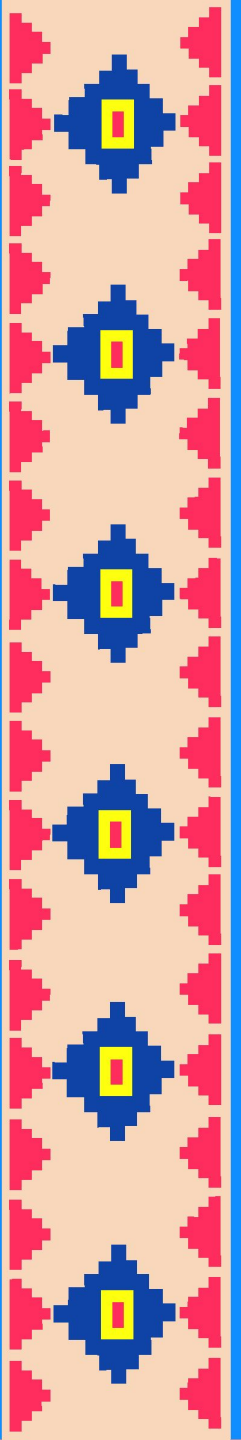
П. Клодель

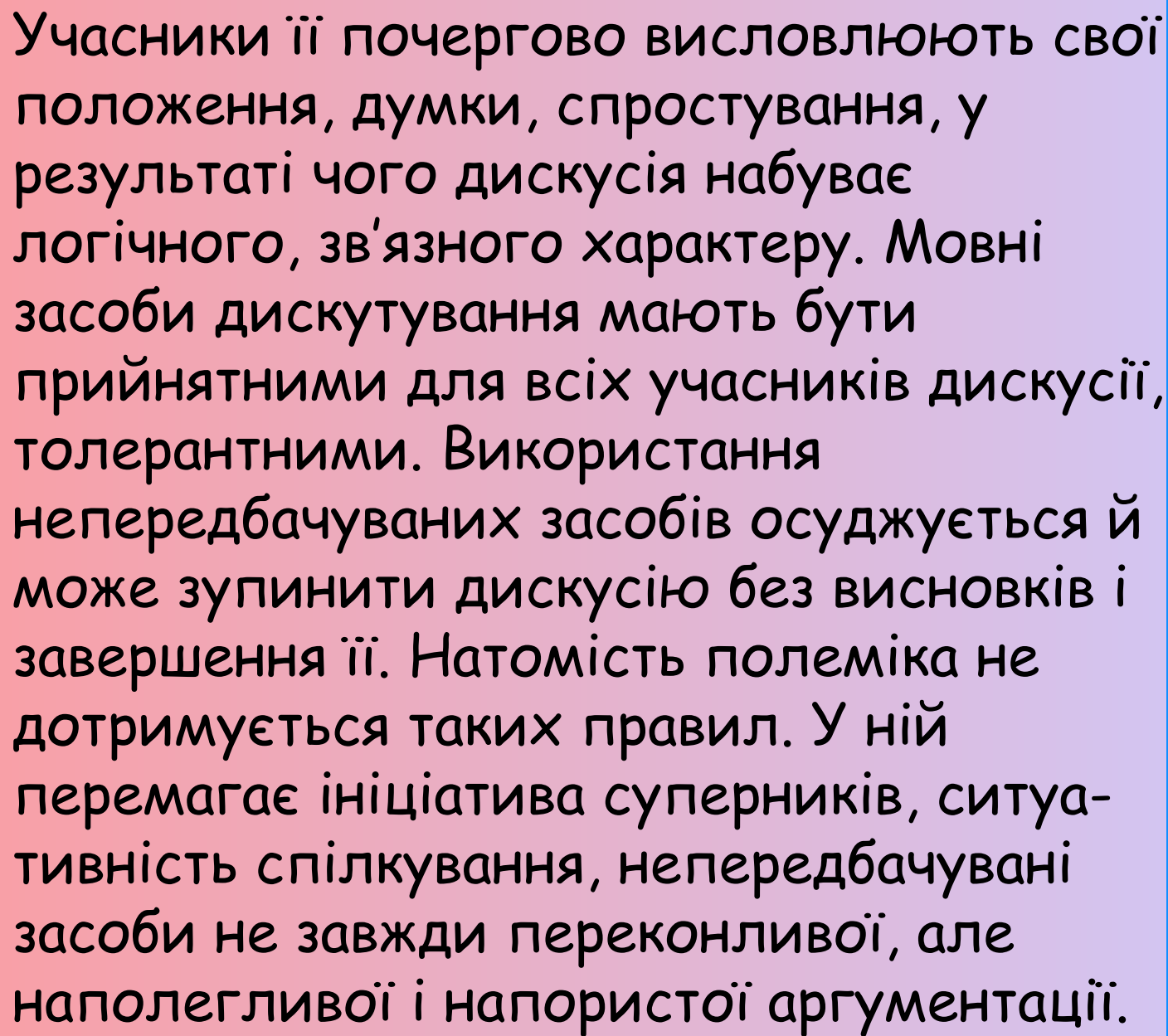
- *Еристика* (від гр. *eristikos* - той, що сперечається) - це риторика діалогічного мовлення. Вона виявляється в таких жанрах, як дискусія, полеміка, диспут, дебати, суперечка.
- *Дискусія* (від лат. *discussion* - розгляд, дослідження) - це обговорення певної проблеми або групи питань чи одного дуже важливого питання з метою досягнення істини. Мовно-жанрові ознаки дискусії добре простежуються в зіставленні її з полемікою.

- Полеміка (від гр. *polemikos* - військовий, ворожий) - це також обговорення певної важливої проблеми чи окремого питання. Проте якщо для дискусії головним є пошук істини шляхом вдалої постановки й зіставлення аргументів і контраргументів, то для полеміки головним є досягнення перемоги шляхом зіткнення різних поглядів, утвердження власного погляду, хоч і на шкоду істині.

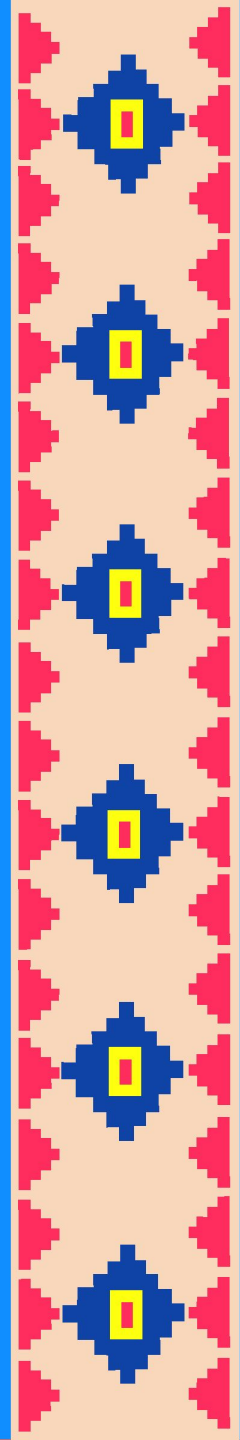
У дискусії протилежні сторони називаються опонентами, у полеміці - супротивниками, суперниками, конкурентами. У дискусії опоненти шукають істину, компроміс, консенсус, угоду, злагоду; у полеміці - утвердження власного погляду, перемогу своєї позиції. Дискусія ведеться за певними правилами й за згодою її учасників. Тема дискусії формулюється заздалегідь або до початку дискусії.

Учасники її по чергово висловлюють свої положення, думки, спростування, у результаті чого дискусія набуває логічного, зв'язного характеру. Мовні засоби дискутування мають бути прийнятними для всіх учасників дискусії, толерантними. Використання непередбачуваних засобів осуджується й може зупинити дискусію без висновків і завершення її. Натомість полеміка не дотримується таких правил. У ній перемагає ініціатива суперників, ситуативність спілкування, непередбачувані засоби не завжди переконливої, але наполегливої і напористої аргументації.

- Диспут (від лат. *dispute* - досліджую, сперечаюсь) - це заздалегідь підготовлена й проведена у певний час на обрану тему (наукову, політичну, літературну тощо) публічна суперечка між попередньо визначеними опонентами. Тема обирається така, яка містить у собі складну проблему, різні тлумачення або різноверторні шляхи її розв'язання. Саме тому не менше двох промовців повинні опонувати один одному, щоб усебічно висвітлити проблему й знайти шляхи її вирішення.

-
- Дебати (фр. *debattre* - сперечатися) - це представлення своїх ідей, поглядів, концепцій, програм, свого бачення розв'язання важливих державних, громадських проблем на противагу іншій стороні (учаснику) дебатів (Л. Мацько та О. Мацько).

Бесіда з учнями

► Дайте відповідь на питання.

Якими якостями має володіти учасник суперечки?

Як ви розумієте епіграф до уроку?

Чи погоджуєтесь ви з думкою П. Клоделя?

Чи завжди слід планувати перебіг суперечки?

Як ви гадаєте, чому слід бути толерантними?

Назва прийомів Коротка характеристика

Гумор та іронія	Посилюють емоційний вплив на слухачів, допомагають «розрядити» напружену атмосферу
Прийом бумеранга	«Бий ворога його ж зброєю»: полягає в тому, що теза чи аргумент обертається проти того, хто їх висловив
Спростування помилкового твердження	Демонструється хибність тези, оскільки наслідки, що випливають із неї, суперечать дійсності
Атака запитаннями	Мета цього прийому - перехопити ініціативу, ускладнити становище опонента
Критика доказів опонента	Доводиться, що докази, які наводить опонент, не підтверджують тезу

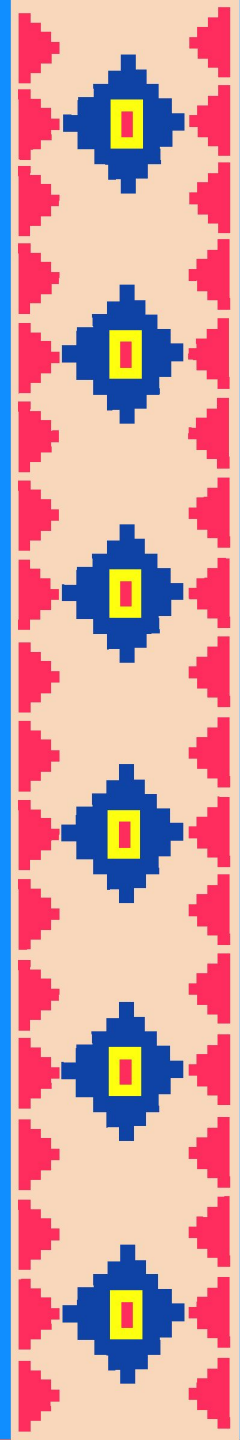
Риторична гра «Полеміка»

Учасники по черзі наводять аргументи до протилежних тез.

Перемагає та команда, яка знайде більше аргументів. Аргументи мають бути адекватними.

1. Гарно, коли маєш братів та сестер, бо...;

Погано мати братів та сестер, бо....

2. Зарядку слід робити, адже...;

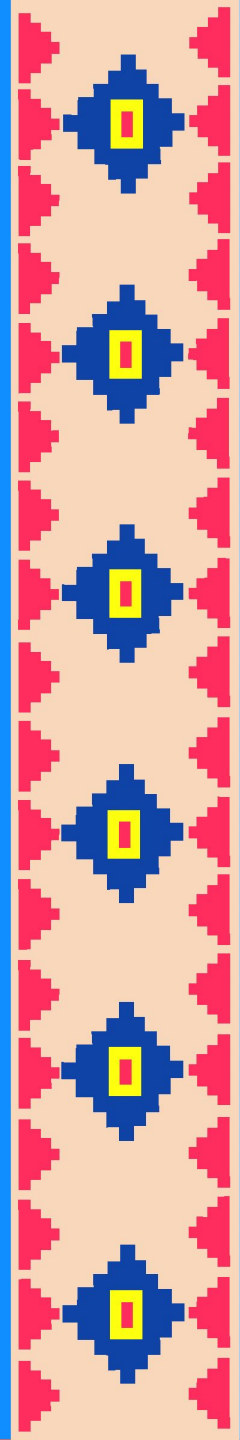
Зарядку робити марно,
адже....

3. М'ясо слід їсти, бо...;

М'ясо їсти не варто, бо....

4. Гарно тому, чий батько
працює лікарем, адже...;

Погано тому, чий батько
працює лікарем, бо....

Домашнє завдання:
Підготуватися до
контрольної, повторивши
все вивчене з теми